

Nr 103.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret; given Stockholms slott den 4 mars 1949.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Förslag

till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.

Härigenom förordnas, att lagen den 29 november 1946 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, vilken lag gäller till och med den 31 december 1949, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1952.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3 december 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret*. Föredraganden anför följande.

Sedan 1946 års riksdag (skr. nr 505) bifallit av Kungl. Maj:t i proposition den 4 oktober 1946 (nr 342) framlagt förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, utfärdade Kungl. Maj:t den 29 november 1946 lag i ämnet (nr 722), i det följande benämnd försvarsuppfinningslagen. I lagen, som gäller till och med den 31 december 1949, ha icke vidtagits några ändringar under dess hittillsvarande bestånd.

Lagen innehåller bestämmelser om förbud mot uppfinnings offentliggörande (1—6 §§), om expropriation (7 §), om hemliga patent (8 och 9 §§) och om ersättning (10 §). Därjämte innehåller lagen i 11—14 §§ vissa särskilda bestämmelser.

I lagens 2 § stadgas, att patentansökningar och därtill hörande handlingar skola av patentmyndigheten för granskning beträffande uppfinningarnas betydelse för rikets försvar hållas tillgängliga för myndighet som Konungen bestämmer (granskningsmyndigheten) samt att, om denna myndighet finner uppfinning som avses i lagens 1 § vara av sådan betydelse för försvaret att den bör hemlighållas, myndigheten utan dröjsmål skall meddela beslut därom. Enligt kungörelse den 6 december 1946 (nr 764) skall en särskild nämnd (granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.) vara granskningsmyndighet enligt lagen.

Då, såsom förut nämnts, försvarsuppfinningslagen upphör att gälla med utgången av år 1949, har inom justitiedepartementet till övervägande upptagits frågan om utsträckning av lagens giltighetstid. I ärendet ha krigsmaterielverket och granskningsnämnden avgivit yttranden den 23 respektive den 22 november 1948.

Krigsmaterielverket har anfört:

För närvarande innehar kronan 19 hemliga patent. Därutöver har krigsmaterielverket beträffande 30 hos patent- och registreringsverket ännu icke färdigbehandlade patentansökningar i olika underdåniga skrivelser hemställt att Kungl. Maj:t jämlikt försvarsuppfinningslagens 8 § måtte föreskriva att 7 § förordningen den 16 maj 1884 angående patent icke skall tillämpas å ifrågavarande ansökningar. Innevarande år ha sådana framställningar gjorts beträffande 15 patentansökningar.

Bestämmelsen i 7 § i ifrågavarande lag angående expropriation av försvarsviktig uppfinning har under lagens hittillsvarande giltighetstid icke tillämpats i något fall.

Krigsmaterielverket anser det vara ett vägande statsintresse att innehållet i ovannämnda 19 hemliga patent och 30 patentansökningar icke kommer till utomståendes kännedom. Uppfinnarverksamheten på försvarsviktiga områden kan förväntas komma att fortsätta i oförminskad omfattning under de närmaste åren. Praktiska olägenheter, som vid lagens tillkomst befarades, exempelvis genom kollision mellan hemliga patent och senare ingivna patentansökningar, ha icke kommit till verkets kännedom. Möjligheten att expropriera en försvarsviktig uppfinning har enligt verkets uppfattning i flera fall underlättat förhandlingar angående förvärv av viss rätt till sådan uppfinning. Då verket även i övrigt funnit lagen tillfredsställande synas några ändringar beträffande densamma för närvarande icke påkallade.

Med anledning av det anförda har krigsmaterielverket anhållit att försvarsuppfinningslagen måtte förlängas att gälla till och med den 31 december 1952.

Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m. har meddelat, att den för sin del finner de skäl som föranlett lagens utfärdande alltjämt äga giltighet, samt vidare anfört:

Under tiden 1 juli 1946—30 juni 1948 har antalet granskade ärenden utgjort 555. Ingivna framställningar om tillstånd till yppande, vilka uppgått till 5, ha samtliga bifallits. I 3 fall har nämnden i fråga om patentsökta uppfinningar funnit anledning meddela beslut om uppfinnings hemlighållande och i 3 fall med stöd av 8 § i lagen tillstyrkt framställning från vederbörande statsmyndighet, att 7 § patentförordningen ej skulle tillämpas å ifrågavarande ansökningar, d. v. s. att ansökningarna icke skulle kungöras.

Under nämnda tid ha patentansökningar, som ingivits eller övertagits av statsmyndighet, resulterat i beviljandet av 13 hemliga patent.

Departementschefen. Av krigsmaterielverkets och granskningsnämndens i ärendet avgivna yttranden framgår, att behov av försvarsuppfinningslagens förlängning föreligger. Några ändringar av lagens innehåll ha icke påkallats. På grund härav vill jag förorda, att lagens giltighetstid förlänges med tre år.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfin-

ningar av betydelse för försvaret, av den lydelse bilaga¹ vid protokollet i detta ärende utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemstäl-
lan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Åke Mossler.

¹ Denna bilaga, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 1 mars 1949.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden GEIJER,
 DAHLMAN,
 LECH,
regeringsrådet QUENSEL.

Enligt lagrådet den 2 februari 1949 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 december 1948, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av e. o. hovrättsassessorn S. Dennemark.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1949.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDE´N, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och handelsdepartementen lagrådets den 1 mars 1949 avgivna utlåtande över det den 3 december 1948 remitterade förslaget till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret* samt hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karl Gustaf Grönhagen.